

Неонацистичка интернационала: Од Балтика до Хрватске

четвртак, 26 мај 2016 19:54

Бојидар Трпковић

Немачки Јевреји више се не осећају сигурно у срцу Европе. Данијел Кили, лидер јеврејске заједнице у Хамбургу, сматра да је погоршање безбедности у светлу избегличке кризе која потреса Европу и јачање десничарских покрета Јевреје у Немачкој довело у врло опасну ситуацију. Немачка је током прошле године примила више од милион тражилаца азила, углавном из земаља са већинским муслиманским становништвом. Више лидера немачких Јевреја такође је упозорило на пораст антисемитизма, јер избеглице долазе из земаља које су задојене мржњом према Јеврејима и Израелу.

Израелски публициста и друштвени активиста Авидор Ескин рекао је у интервјуу да се угроженима не осећају само Јевреји у Европи, већ и хришћани, који су у 2015. години постали најпрогоњенија религија. „Ако погледате 2015. годину, видећете да су хришћани били најпрогоњенија религија. Јевреји су погођени као етничка група у Европи, али неки од ових нових миграната, не сви наравно, али поштено је рећи да су неки од њих под утицајем ДАЕШ-а. Утицај ДАЕШ-а је данас изузетно јак.”

Ескин је рекао да утицај ДАЕШ-а нема организациону инфраструктуру, али шаље идеолошку поруку избеглицама из Сирије и Ирака. „Ако погледате Немачку, опасност је очигледна. С једне стране, ту је талас мржње који носе неки имигранти који не налазе своје место у Европи и осећају се нелагодно, јер ту не могу наћи свој дом. С друге стране, постоји екстремно десничарско крило у Немачкој, које је само по себи врло забрињавајући фактор.”

„У Паризу смо имали случајеве убадања људи, напада терориста, и све то живот у Европи чини неподношљивим”, рекао је он. Радикали и нацисти предлажу свој „лек” за све проблеме. „Али то није никакав лек, већ нека врста гасних комора”, закључио је Ексин.

Аналитичар је такође говорио о томе како је Хитлерова аутобиографска књига „Мајн кампф“ недавно продавана у Европи за 1.000 евра, а да су је људи ипак куповали, иако је била забрањена толике године. Према његовим речима, „они је купују да би је додирнули, помиришали, а бојим се и да неки од њих желе да је примене”.

Према писању лондонског „Гардијана”, издавач је већ добио 15.000 наруџбина за ново, допуњено издање злогласне књиге. Издавач књиге Институт за савремену историју у Минхену саопштио је да је повећао тираж, првобитно предвиђен на 4.000 примерака, како би задовољио потражњу. Хитлерово „капитално дело”, које поред аутобиографских елемената садржи идеолошка начела нацизма, било је бестселер у Немачкој током 1930-их година, са више од 12 милиона продатих копија.

Многи у Немачкој сматрају да књига која истиче стратегије за успостављање нацистичког режима и геноцидне праксе истребљења читавих народа не би требало да буде објављена у модерним временима. Недавно спроведена анкета показала је да је два од пет грађана Немачке забринуто да би штампање књиге „Мајн кампф” могло да олакша успон крајње деснице у земљи.

Страх Европе од Пољске

Могући негативни ефекат деловања пољских политичара за Европску унију постаће видљивији него финансијска криза у Грчкој, ситуација у Украјини, прилив избеглица или могући излазак Велике Британије из ЕУ, сматра аналитичар аустријског листа Стандард Ерик Фрај.

„У Пољској је на недавним изборима на власт дошла партија Право и правда, која не поштује ни основне вредности ЕУ, ни демократске принципе. Она следи традиције пољског фашизма из периода између Првог и Другог светског рата и својим главним циљем сматра заштиту ’посебних’ вредности Пољске од унутрашњих и спољашњих непријатеља. До чега све то може да доведе потпуно је нејасно, али има основа за крајњи песимизам – за Пољску и за Европу”, сматра Фрај.

Пољска је претрпела изузетно сурову нацистичку окупацију за време Другог светског рата, током које су милиони пољских грађана изгубили животе, пише Политика. Уништена је друга по бројности јеврејска заједница у свету. Само је у Америци било више од три и по милиона Јевреја, колико их је живело у Пољској.

Више од 90 процената те заједнице страдало је у холокаусту. Упркос несрећи без преседана која је погодила и Јевреје и нејевреје, Јевреји који су преживели холокауст и вратили се после рата у своја родна места у Пољској доживели су од стране својих суседа опште непријатељство, укључујући и убијање. Најкрвавији погром у мирнодопској Европи 20. века догодио се у пољском граду Кјелце, годину дана по завршетку рата, 4. јула 1946.

Врата бране општег антијеврејског насиља по градовима отворена су у Кракову, древној пољској престоници. Гласина о ритуалном убиству изазвала је догађаје у Кракову 11. августа 1945. Група пољских хулигана напала је синагогу где су Јевреји, наводно, пре тога убили једно хришћанско дете, а онда су почели да прогоне Јевреје у читавом крају и у другим деловима града. Међу нападачима је било неколико десетина полицајаца.

Станислав Хартман, један од најистакнутијих пољских математичара, сећа се два погрома чији је сведок био: оног у Лвову у лето 1941, пошто су нацистичке трупе окупирале град, и другог у Кракову у лето 1945. Мада је насиље у Лвову 1941, у којем је убијено неколико хиљада Јевреја, било неупоредиво веће, овај други погром је „био далеко ужаснији”.

Дело Јана Т. Гроса „Страх” (аутор предаје историју на Универзитету Принстон) покушава да одговори на збуњујуће питање: како је антисемитизам био могућ у послератној Пољској? Како су пољска католичка црква, комунистичка партија и интелектуалци реаговали на убијање Јевреја од стране њихових суграђана у земљи тек ослобођеној после петогодишње нацистичке окупације? Антисемитска пропаганда, вођена у Пољској на официјелном нивоу током много година, дала је плодове. 49,2 процената пољака данас сматра: добро је што је сада у Пољској мање Јевреја, него било када. Супротног мишљења придржава се 11,6 процената. При томе 72,4 процента је против тога, да се моли опроштај од јеврејског народа; 12,8 процента сматра да то треба учинити. Не чуди да се антисемитски ексцеси у Пољској настављају и до данашњег дана.

Фашизам у маршу

Авигдор Ескин скренуо је пажњу на пронацистички марш, који је био одржан у Виљнусу, престоници Литваније: „Њему су се, што је посебно важно нагласити, прикључиле неонацистичке партије Украјине, Литваније, Естоније и неке друге европске банде. Ви знате да се нешто слично раније није дешавало. Оно чему јесмо били сведоци су окупљања неких СС ветерана из Литваније, Естоније и њихови маршеви које су чак подржала њихова министарства одбране. Али, сада их не подржавају само локалне владе, које им све дозвољавају, већ они позивају и своје колеге из Европе и стварају својеврсну неонацистичку интернационалу. Они покушавају да створе међународну инфраструктуру која би им омогућила да буду утицајнији и ефикаснији”.

У Риги се сваке године одржава марш ветерана-легионара СС. Слични маршеви организују се и у преосталим двама прибалтичким земљама – Литванији и Естонији, иако овакви отворени изрази подршке нацистичкој идеологији представљају увреду за милионе људи који су се борили и погинули у борби против фашистичке Немачке. Председник пољске партије Смена Матеуш Пискорски сматра да су такви маршеви део ширег покушаја ревизије историје балтичких држава.

„То је срамна традиција у државама Балтика, посебно у Естонији и Летонији. Догађаји овог типа дешавају се сваке године. Истовремено, они који желе да протестују против таквих маршева, по правилу, не добију дозволу у Летонији и Естонији у то време. Води се незванична погранична контрола. Претходних година, били су задржани посланици Европског парламента из Немачке, који су хтели да протестују поводом ових догађаја.

Мислим да је ово још један покушај да се поново пише историја, да се на прво место ставе они који су повезани са колаборационистичком историјом Прибалтичких држава. Слична се прича данас, мада у већем обиму, понавља у Украјини”, наводи Пискорски.

Председник загребачке Јеврејске општине Огњен Краус каже да су Јевреји у Хрватској забринути растом национализма, антисемитизма, ксенофобије, нетрпељивости, говора мржње и ревитализацијом и релативизацијом усташтва. Примећује да добрим делом све оно што се данас догађа у Хрватској корене вуче делом и од Туђманове књиге „Беспућа повијесне збиљности” у којој је јасеновачка стратишта настојао приказати као неку „минорну ствар”. „Опет марширају црнокошуљаша. Страшно је видети како неколико хиљада људи маршира улицама главног града Хрватске и узвикује ’За дом спремни’”, рекао је недавно Краус.

Исто тврди и председник Јеврејске заједнице Бањалука Арие Ливне, сенатор РС:

„Видите шта се дешава у свету, фашизам се поново диже. Фашизам је идеологија која се данас у Европи јавља на све више места. Нажалост, и у овом подручју овде, такође па и у Хрватској. Наравно, нећу Хрватску назвати фашистичком земљом, то не би било право ни истинито, али у сваком случају има много ствари које имају фашистички карактер и које би требало избегавати.

То исто важи за Мађарску и многе друге земље у Европи. Апсолутно треба осудити сваку појаву која има било какве везе са фашизмом и неонацистичком идеологијом. Треба да се боримо сви против тога”.

Аналитичар Александар Павић овако објашњава зашто нема реаговања Европе на маршеве неонациста:

„Европи не сметају нацисти ако су уперени против њених непријатеља, а на првом месту Срба и Руса. Имали смо оживљавање нацизма и фашизма почетком 90-их у бившој Југославији — тад ником нису сметали. И поновно појављивање иконографије из доба НДХ, балистичке иконографије, то ником није сметало, напротив, то су били савезници Запада. Тако и сад. Нема везе, све је дозвољено против Руса и Срба на првом месту, па и нацисти”.

Наднационалним структурама које воде ЕУ чак одговара оживљавање нацизма као агресивног импулса према Истоку. **„Имамо парадоксе у самој Украјини: јеврејског олигарха Игора Коломојског који финансира неонацисте који се боре против устаничких снага на истоку Украјине”**, каже Павић. Не знам због чега Јевреји широм Европе данас углавном ћуте. Или су добили велики новац да ћуте или стварно не смеју да пријаве те усташлуке. Али прећутна сагласност са садашњим покушајима да се обнови фашизам у Европи недопустива је и недостојна преобраћених влашћу представника јеврејског народа. **Неделовање у насталој ситуацији значи заборављање својих родних и блиских, који су пали од руку фашиста у годинама рата.**

Божидар Трпковић

(У чланку су коришћени материјали портала Спутник)